

Szegedi képtérkép - madártávlatból

Ha egyszer valaki arra rána a fejét, hogy megírja a hobbik történetét — ki mindenki mi mindent csinált, ami nem tartozott a munkájához — beleöszülne mire a végére járna. Ezernyi oka lehet annak, hogy miért nyugylik az ember azzal, amiért nem hajta ostorral senki. Van aki könyvet gyűjt, mások bélyeget, akad aki esténként a világegyetem dolgaiba ássa be magát, van aki a parányi hangyák életét figyeli. Olyan is akad, aki térképeket gyűjt, s ha ideje engedi képzeletben elutazik a színes papírlapokon a Föld egyik csücskéből a másikba. Olyan, aki térképet is rajzol hozzá, aligha akadhat, gondolná az ember; de tévedne.

Különleges térképet látam a napokban: nem a felvilágot, csak a szegedi Belvárost rajzolta meg a szerkesztője, de igen érdekesen. Első hallásra ebben nem sok csudálatos van. Annyi térkép készült már a városunkról, legföljebb máttól egyel többet tartunk számon. Ezt az egyet azonban két dolog mégis megkülönbözteti minden eddigi útbaigazító papirostól. Az egyik, hogy nem ez a hivatása annak, aki rajzolta, a másik, hogy nem egyszerűen térkép ez, hanem képtérkép. Szerepel rajta kicsiben minden, ami a valóságban is a helyén van: kicsi ház, kicsi park, kicsi kémény, kicsi kapuk. Olyan ez, mintha a megszokott térképet összegyűrték volna, az épületek apró makettjeivel. A szak-

A rajzoló türelme

emberek úgy hívják: madártávlati ábrázolás. Így láthatja a madár fentről, amit mi ideleln eddig megépítettünk. Mostanság csak Budapest Belvárosát araszolták végig madármenetben a térkép-szerkesztők, a mi belvárosunk a második.

Mutatom a készülő térkép fotóját ismerőseimnek, találják ki, miféle ember rajzolta? Rájönni senki sem tud, de azt hozzátesszi mindenki: kétszer is sorba állhatott, amikor a türelmet osztották. Ha nem ismerném, azt gondolnám, tanár lehet, vagy könyvtáros, ennyi türelmem csak a gyerekek mellett, vagy a könyvek őrzése közben szorulhat valakibe. Ha így okoskodnék, nem tévednék nagyot. Az „amatőr” térképrajzoló Kratochvíl Ottiliát tavaly avatták tanárrá, s egy éve, hogy a Somogyi Könyvtár munkatársa. Földrajz-rajz szakon végzett, mindkét szakmájának van valami köze a térképrajzolásához. Az ötlet is a főiskolán született: először diplomadolgozat lett belőle, majd az oktatók unszolására az első szegedi képtérkép. Az Alkotó Ifjúság Egyesülés megyei képviselete kérte fel, rajzolják az egész belvárost — a kiadást, a terjesztést ők vállalják. Mindent összeadva 2 évnyi munka kellett megrajzolni, megszerkeszteni belvárosunkat. Tiszta „főutcaántól” a Lenin körútig került rá a készülő

térképre minden ház. Megszámolni is nagy türelmem kellene hozzá, hát még megrajzolni.

Milyen lesz a kész térkép, amit majd a kezünkbe vehetünk? Az aprólékosan megrajzolt házakat két színárnyalat rányomásával teszik még plasztikusabbá. Minden idegenforgalmi nevezetesség külön számat kapott, rákerülnek a fák, a parkok, végül pedig kékeszöld színt kap a szöke Tisza.

Mi mindent használt hozzá a rajzolója? Több száz homlokzati rajzot, fotót, jó néhány alaptérképet, helyszíni rajzot. A szerkesztés, a rajzolás, a színezés több ezer órájába került.

Bemutattuk a térkép rajzolóját, szőlünk most arról is, mikor, hol jutnánk majd hozzá a kész térképhez? Úgy tervezi a menedzselést magára vállaló vállalkozás, hogy az ünnepi játékok idején már terjesztés fogják. Minden nagyobb rendezvényen árusítják majd, de utazási irodákban és a könyvtérjesztő hálózatban is találkozhatsz majd vele az ide látogató turistá, vagy a hazai érdeklődő.

Az idegenforgalomban, a városrendezők asztalán, a térképpel ismerkedő diákok tászkájában kap majd helyet az első szegedi képtérkép. Rajzolója türelme pedig az olvasó emlékezetében...

Rafai Gábor

Egy konferencia tanulságai

Az élet mélypontjain

Azon az úton, amelyen eljut egy ember az önszándékú halál gondolatáig — az egészségügy hatáskörén kívül eső —, konfliktusok sokasága kíséri. Ezek elhárítása éppen úgy kényszeríti a megelőzés lehetőségét, mint a pszichiaterek megelőző módszereinek alkalmazása. Az öngyilkosságra készülő embert menteni szándékozó segítségnek ugyanis csak a harmadik lépcsőfokán áll a tiszta orvosi modell, a konkrét pszichiátriai beavatkozás, a közvetlen életmentés. Amikor egyértelmű és félreérthetetlen krízishelyzetből kell kivezetni azt embert, s ekkor már betegként kezelni. Az elmúlt hét végén Szegeden megrendezett nemzetközi konferencián Európa — e témában — legértőbb szakemberei tanácskoztak arról, mit tehet a lélek gyógyászata az élet mélypontjain vergődők életben tartásáért. A szűk szakmát érintő módszertani kérdéseken túl a tudományos üléseken elhangzottak azokat a gondolatokat emeljük ki, amelyek a hétköznapi embert segítik a másik hétköznapi — de az életet éppen eldobni szándékozó — ember megmentésében.

Százezer lakos közül Svédországban 17, az NSZK-ban 21, Finnországban 22, Ausztriában 27 és nálunk, Magyarországon 50 ember követ el évente öngyilkosságot. A számarányok évről évre — világviszonylatban — növekedést mutatnak. Nemigen lehet tehát kérdés, miért oly aktuális az öngyilkosság-kutatás itt és most. A miertre, a tudományokra világított rá a tudományos ülést bevezető előadásában Szilárd János professzor.

A huszadik század végének emberét egy soha nem tapasztalt feszültség, szorongás, félelemérzés tölti el. Az atomháború lehetőségének réme, az óriás városok elmagányosító és lélekpusztító hatása, a bioszféra pusztulásából fakadó önmegsemmisítés az ember gyermekkori lelkesüléseivel társulva oly könnyen sebezhetővé teszi a szervezetet és a lelket egyaránt. Ezt a világmindenség szorongatásából fakadó lelki-egyensúly-bomlásztó érzést tovább mélyítik — a kultúránk, országunként változó — társadalmi gondok, amelyek közül általánosnak mondható a társas kapcsolatok sorvadása, a család válsága, a nők munkába állítása okán zavart szenvedő anya-gyermek kapcsolat.

Az ember kora gyermekkori lelki sérülései jó tápta

lajt biztosítanak az élet nagyobb terheinek elviselhetetlenné válásához. Bekövetkeznek pedig ez akkor, amikor az embert az élet olyan konfliktusokba sodorja, olyan döntések elé állítja, amelyet önérejtől nem tud nyugalmat hozóan megoldani. E kiútlanoknak tűnő szituációban aztán gyakran „ugrik be” — egyetlen megoldási lehetőségként — az öngyilkosság gondolata. S ha az ember szinte beletapad, irreálisan óriásivá nagyítja a problémáját, akkor lassan belesodródik az öngyilkosságot közvetlenül megelőző, ekkor már beteg állapotba. A krízisintervencióknak — a beavatkozásnak — ezen a ponton lehet még értelme. Gernot Sonneck bécsi öngyilkosság-kutató elemelte ezt az ún. öngyilkosság előtti szindrómát, s beszélt a segítő kezét nyújtók feladatáról. Tévedés lenne azt hinni, hogy a krízisekben csak a pszichiatereknek vannak tennivalói. Hiszen akkor, amikor azon mülk minden, hogy a szenvedőt ne hagyjuk magára, a közvetlen környezet — a család, a munkatársak — könnyebben képes felvállalni a remény képviselőinek szerepét. Nem az elvesztettek pótlásáról vagy akár a fájdalmas realitás tagadásáról, hanem támogatásról, együttérzésről és bátortársról beszélhetünk

Ahogy egyre szomorúbbá válik a „meghívott halált választók” számát mutató világstatisztika, úgy próbálják a szakemberek szaporítani az elérhető segítő lehetőségek számát. Az SOS telefonszolgálatot a világon sokan hívják utolsó menedéket remélve. De kérdés, mennyit segíthet egy személytelennek tűnő párbeszéd? Peter Stern, a Sürgősségi Telefonszolgálat Nemzetközi Testületének elnöke, aki a krízisállapotot egy belső nyomástól feszülő ballonhoz hasonlította, mondotta el: az SOS a szelep szerepét tölti be akkor, amikor hagyja a telefonálót haragjáról, félelméről, szorongásairól beszélni, a gyötörő érzéseket magából kivetni.

A magyar kultúrában sajátos gyökerei vannak a meghívott halálnak. A magyar ember — évtizedekre visszamenően — gondjai megoldásának módját sokszor csak az önkezü halál „meghívásában” látta és látja. Különösen érvényes ez szűkebb pátriánkra, hiszen — mint tudjuk — Csongrád megye vezetői a magyar öngyilkossági statisztikát. Külön munkacsoport foglalkozik Szegeden a dél-magyarországi öngyilkosság-kutatással, illetőleg az életben maradt elkövetők gyógyításával, az okok feltárásával. Amelyek közül kiemelkedő az alkoholizmus és az emberöltől emberöltőre szálló öngyilkossági hagyomány. Mindkettő legyőzése és megszüntetése messze túl mutat az egészségügy lehetőségein és hatáskörén.

Kalocsai Katalin

Fűszerárak változása

A Compact Kereskedelmi és Csomagoló Vállalat közli, hogy a beszerzési árak változása miatt május 26-tól emelkedik a bors és a kömény, csökken a szegfűszeg fogyasztói ára

Ütköző emberek

F.-né Klári egy évet töltött külföldön, s most, hogy visszatért élete a megszokott kerékvágásba, kurta-furcsa jeleit tapasztalja a változásnak. Nem szakmai kényszer sodorta távol, férjét követte a külszolgálatba, és magukkal vitték természetesen Orsit is, a család nyolcesztendőös szemefényét, tanulja szokja az idegen nyelvet, hasznát veheti még. Miután hazazérkeztek, jószerivel ki sem csomagolt, első útja a munkahelyére vezetett: majd elállt a lélegzete, vadidegen arcot látott az asztalánál.

Egy üveg konyakkal, miként az szokás, bependerült a főnökhöz, s a kölcsönös udvariaskodások, érdeklődő tiszteletkörök után, óvatosan előhozakodott a farbával: *mi lesz most veled.* Látja, megvoltak nélküle, de hát, itt van megint, munkára, harcra kész — kedélyeskedett titkolt szorongással. Beleizzadt a főnök is, mire elővezette, tulajdonképpen nemigen számíthatott rá. Klári férje fontos ember, hamarosan újabb megbízások, tanulmányutak elé néz, asszonyának férje mellett a helye, nekik viszont *fix munkacrékre* van szükségük. Olyanokra, akikben napra készen látni a perspektívát. A folytonos átcsoportosítások döcögöttek a munka szekerét, a gépezetnek olajozottnak kell működnie. Az asszony hebegett-habogott. Mieléle garanciát adhat arra, hogy ő aztán nem megy többé fizetés nélküli szabadságra? Semmilyen garanciát nem adhat. Leszeggett fejét tudomásul vette a történeteket, s másnap beállt a sorba. Tavolabb a főnöki szobától, messzibbre a hivatali ranglétrán attól, ahol a bizalmat osztogatják.

M. Zoli esete tragikusabb. Főmérnöknek hívták, rokon szakmából, a cég új vezetője, egykori osztályfőnöke, hogy rá, mint kösziklára építhessen, akár Jézus Krisztus hagyatékát Szent Péterre az anyaszentegyházra, Hanem az idő kikezdte a néhai berátságát, a főmérnök népszerűsége felhőket kergetett közéjük, s lassacskán csak az alkalom hiányzott, hogy hivatalosan is összetépjék a babaruhát. Az alkalom pedig nem késett soká, Zoli karambolozott, megsérült, s azt a tanácsot kapta, legjobban ha leszalálékolja. Nem szeret újában lenni senkinek, megfogadta a „baráti biztatást”, azóta éjjeliór, reggelente, munkából jövet, túl sokat néz a pohár fenekére, alkoholba mártja bűjűjét. Itt találtam rá, köcsmatájt, egyszüllyi problémákkal küszködve, így aztán még kevésbé fogta vissza magát. Összefüggéstelenül áradt belőle a szeszgőzös panasz, akár egy siratófalnál. Zavarta az igazgatót, hogy kisujjában a szakma? Hogy tőle kértek tanácsokat, kritikusi esetekben hozzá fordultak olyankor is, ha az ötleteket a főnök magának vindikálta? Nem volt szívbarjos, tény, hiszen véleményét, kellett vagy nem, sohasem rejtette véka alá. Ut-

közése tehát törvénytörésnek látszott egy tekintélyelvűre méretezett üzemi hierarchiában. „Ha egyszer megírod — rajzolt mutatóujjával a levegőbe —, csak annyit a nevem helyett, ember. EMBER, csupa nagybetűvel.”

Két eset — két zátony. Ami a történetükben közös, hogy bezavar egy latens körülmény: jó szakemberek, tartottak tőlük. Konkurenciát szimatoltak bennük, bár maguk is „megtettek mindent”, hogy effajta *látszatfelhők* vessenek árnyékot az úgymond üzemi demokráciára. Magyarán: szavuk volt, tekintélyük, hiszen kimondták a bíráló szót is, e végből népszerűek tudtak maradni olyan kollégák között, akikből hiányzott a spiritus, de titkon örvendett a lelkük, ha *mások képviselték* véleményüket. Pedig a jó szakember bizonyított *képességeivel* teremt presztízst magának. És nem a folytonos zsörtölődéssel, felelőtlen handabandával. A jó szakember véleményének tudniillik, *más az ácsusztikája*. Arra oda kell figyelni, történetesen akkor is, ha nincs egészen igaz, de van logikája. Az ilyen emberek *folyton akarnak valamit*, mondják a magukét, s ez lassacskán terhessé válhat azoknak, akik legszívesebben megállítanák az időt.

Bevallom, nekem szimpatikusak az effajta „ütköző típusok”, még ha *zöld utakat* nem is jósolok nekik. Nehéz keresztet hordanak, a szokimondásnak, a véleménynyilvánításnak rendszerint *másoktól is hátukra vett keresztjét*, minthogy kénytelen-kelletlen személyes boldogulásukat kockáztatják. Egyéni ambíciókat áldoznak től, hogy arra forduljon a szekér, amelyre az ügy, a kollektíva érdeke terelne. Az effajta ütköző emberekre tudniillik, hamarabb fröccsen sár, mert folyton éles helyzetekbe kerülnek. Rájuk érvényesek az úgynevezett kabátlopási ügyek, ahol a múlt idő gyengéd fátlyat borít az ok-okozati összefüggésekre, s az ütközeteiknek később annyi nyoma marad csupán, hogy belekeveredtek. A sikeremberek mostoha *alternatívái* ők, akiknek farizeusi sors adatott. Tisztuk, küldetésük ugyanis, sem több, sem kevesebb, mint *feltárni* az elmentmondásokat, szikráztatni a konfliktusokat, szerepük azonban itt véget is ér, jó, ha nem teljesen eredménytelenül. Küzdenek, brusztolnak azért, hogy a fonáksgokra fény derüljön, utat nyitnak a változásoknak, aztán az új helyzetbe *újabb sikeremberek* érkeznek, s kezdődhet előlről. Az ütköző emberek csatáinak haszonélvezői ugyanis a simulékony emberek, akik árnyékból szimpatizálnak, s ki tudják várni, míg az ügy érdekében *mások megszakadnak*. C'est la guerre? — kérdezi a francia. Nem! Ez az élet, s ha igen, a költőnek adni igazat. „Éltem, s ebbe más is belehalt már.”

Nikolényi István

Negyvenéves az úttörőszövetség

Ünnepségek, kitüntetések

Vasárnap délelőtt a Szeged városi Sportcsarnokban a MÚSZ 40. évfordulója alkalmából díszünnepséget rendezett a Magyar Úttörők Szövetsége Szeged Városi Elnöksége. Az ünnepség résztvevői több száz élenjáró, példát mutató kisdobos, úttörő gyermekvezető, akik képviselheték nagyobb közösségük, csapatuk és iskolájuk színeit.

Az elnökségben foglalt helyet többek között Oláh Miklós, az MSZMP Szeged Városi Bizottságának titkára, Papp Gyula, a szegedi városi tanács elnöke és Laszinger Mária, a szegedi úttörők joguszóló testvérszervezetének képviselője. A városi pártbizottságtitkára beszédében arról szólt, hogy minden társadalom, így a miénk jövőjének záloga, hogy miként gondoskodik gyermekeiről. A díszünnepségen kitüntetések adtak át.

A KISZ KB Vörös Selyemzászlaja Kitüntetés a Madách Imre Általános Iskola Madách Imre Úttörőcsapata kaptá. Kiváló Úttörő Mun-

káért kitüntetésben részesült a Möricz Zsigmond Általános Iskola Kun Béla Úttörőcsapata. A Béke utcai Általános Iskola Kosuth Lajos Úttörőcsapatát Dicsőró Oklevéllel tüntették ki. Ugyanezt a kitüntetést vehette át a Révai József Általános Iskola Váci Mihály Úttörőcsapat képviselője is.

Úttörővezetői Erdeméretet kapott Bereczky Tiborné, Berkes Miklósné, Ferke Andrásné, Somi Imréné (Szeged), Kálmán Ferencné (Zsombó). Miniszteri Dicsőretben részesült Fülöp Istvánné (Szeged). Kiváló Úttörővezető Kitüntetést kapott Agoston Károlyné, Balázs Imre, Benkőci Antalné, Gátfalvi Kristófné, Kónya Lászlóné, Korom István, Mészáros Rezsóné, Nagy Margit, Székely Lajosné, Veszprémi Lászlóné, Vida Miklósné (Szeged), Bánszki Jánosné (Szatymaz), Herczeg Jánosné (Domaszék)

A MÚSZ Országos Tanácsa Dicsőró Oklevélét kapták: Czina Mihályné, Dohány Edit, Forgó Lászlóné, Gaskó Beláné, Gyömrei Ildikó, Kecskeméti Sarolta, Korsós-né Balogh Katalin, Kovács Lászlóné, Marosi István, Medve Józsefné, Nógrádi Nándor, Orosz Lajosné, Proklok Agota, Siposné Havasi Valéria, Szalai Józsefné, Szuromi Pálné, Varjasi Istvánné (Szeged), Takács Ferencné (Bordány), Nagy Ist-

ván (Zsombó), Nadas Lászlóné (Deszk), Henn Lászlóné (Röszke), Csányiné Úveges Mária (Szatymaz), Gémes Antalné (Sándorfalva). Kiváló Ifjúsági Munkáért kitüntetésben részesült Lévai András és Vámos István (Szeged).

A MÚSZ Szeged Városi Úttörőelnökségének Dicsőró Oklevélét kapta a Kodály téri Általános Iskola Ladvánszky József Úttörőcsapata, a Tiszsziget Általános Iskola József Attila Úttörőcsapata, a Tarján II. Számú Bölcsőde Martos Flóra szocialista brigádjá, a Szegedi Ruhagyár Veres Péter szocialista brigádjá, a Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalat Szirmai István, a Pamutnyomóipari Vállalat kiskundorozsmái üzemegység Delta, az OTP Csongrád Megyei Igazgatóság Lenin szocialista brigádjai. Ugyanilyen kitüntetést vehetett át a Dégáz szegedi üzemegysége és a Herman Ottó Horgászegyesület kollektívája.

A Szegedi Balázs Béla Úttörőház által a felnőtt úttörővezetőknek kiírt Legkedvesebb úttörőélményem című pályázatra beérkezett munkák jutalmául Dicsőró Oklevélét kapott Pleskó András, a Fehérszék János Tanárképző Főiskola II. Számú Gyakorló Iskolájának, Tóth Rózsa, a Ságvári gyakorló általános iskola és a Turi Kiss Agnes, a Dugonics utcai általános iskola tanárai